

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Kristan

Pornifikacija spolnosti

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Kristan

Mentorica: izr. prof. dr. Zdenka Šadl

Pornifikacija spolnosti

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici,izr. prof. dr. Zdenki Šadl, ki me je sprejela pod svoje mentorstvo in me med pisanjem diplomske naloge s strokovnim svetovanjem usmerjala.

Velika zahvala gre družini, očetu Marjanu, mami Silvi in bratu Juretu, ki so mi z ljubeznijo stali ob strani in me podpirali v vseh letih mojega študija. Še posebno se zahvaljujem mami, ki mi je v času pisanja diplomske naloge priskočila na pomoč, ko sem to najbolj potrebovala.

Hvala tudi Jaki za potrpljenje, optimistično spodbujanje in čustveno podporo.

Pornifikacija spolnosti

Pornifikacija spolnosti je novejši izraz, ki spolnost posameznika postavi iz moralno sprejemljivih elementov spolnosti v elemente, ki so prisotni v pornografiji. Projeciranje naučenega iz pornografskih materialov v svojo intimo lahko v realnosti pusti pozitivne ali negativne posledice glede na izkušnost in psihično zrelost posameznika. Na tem področju so zelo dejavne tudi feministke, ki se delijo na dva nasprotujoča bloka. Podpornice trdijo, da je pornografija relevantna za področje ženske enakopravnosti, nasprotnice pa s sklicevanjem na nasilje v pornografiji temu ostro nasprotujejo. Pornografija ne vpliva samo na spolne razlike, najdemo jo tudi na različnih ravneh družbenega življenja. Uporabniki so pod njenim vplivom skozi celoten proces odraščanja, zato je prisotna tudi v globokih porah osebnega življenja, najbolj ranljivo skupino pa predstavljajo otroci in adolescenti. Različni avtorji so kot pomembno posledico pornografije izpostavili objektifikacijo, ki je lahko tako močna, da pride v uporabnikov nezavedni prostor, kjer manipulira z njegovim mišljenjem in vedenjem. Pornifikacija je zato po eni strani lahko tako pronicljiva, da seže v vsakdan posameznikov, po drugi strani pa je lahko tudi tako prikrita, da je zavestno niti ne opazimo.

Ključne besede: pornografija, spolnost, feminizem, objektifikacija.

The pornification of sex

Sexual pornification is a new term that moves sexuality of individual from the natural elements to the elements that are present in pornography. Projecting what has been learned from pornographic material can in reality leave positive or negative consequences in relation to the experience and psychological maturity of individual. In this area are very active feminists who are divided into two opposing poles. Supporters argue that pornography is relevant to the area of women's equality, opponents on the other hand are strongly opposing to violence in pornography. Pornography does not affect only the sexual difference since we find it at various levels of social life. Users are under its influence throughout the whole process of growing up so it is also present in the deep pores of personal life, the most vulnerable group however represents children and adolescents. Various authors point out the objectification as very important consequence of pornography. It can be so strong that occurs in the user's unconscious place where it can manipulate with his thinking and behaviour. Pornification can be so insightful that can extends in the daily life of individuals but can also be so hidden that is deliberately not even noticed.

Key words: pornography, sexuality, feminism, objectification.

Kazalo

1 UVOD	6
2 DEFINICIJA	8
2.1 Zgodovina pornografije.....	9
2.2 Digitalizacija	11
3 FEMINIZEM IN PORNOGRAFIJA	13
3.1 Podpornice pornografije.....	14
3.2 Nasprotnice pornografije.....	16
3.2.1 Objektivifikacija	18
4 PORNOGRAFIJA IN NASILJE.....	20
4.1 Podpornice pornografije.....	21
4.2 Nasprotnice pornografije.....	21
5 PORNIFIKACIJA SKOZI RAZVOJNE STOPNJE.....	23
6 PSIHOLOŠKI POMEN PORNOGRAFIJE NA POSAMEZNIKA.....	24
6.1 Raziskave	25
6.1.1 Podporniki pornografskih materialov.....	26
6.1.2 Nasprotniki pornografskih materialov	26
6.2 Pomen orgazma.....	27
7 ZAKLJUČEK.....	29
8 LITERATURA.....	33

Kazalo slik

Slika 2.1 Del Turinskega erotičnega papirusa.....	9
Slika 2.2 Skulptura v indijskem mestu Khajuraho.....	10
Slika 3.1 Protest feministk proti pornografiji v 60-ih letih	17
Slika 4.1 Reklamni oglas proizvajalca Calvinja Kleina	20

1 UVOD

Seksualnost nas spremlja skozi celotno življenje, zato se iz slišanih, prebranih in prikazanih stvari o njej veliko učimo od drugih. Družbeni trg preko medijev ljudem »prodaja« podobo o popolnem ženskem in moškem liku z različnimi lutkami, igrkami, stripi, videospoti, filmi in raznimi revijami. Tudi v pornoindustriji opazimo vzorec, ki se prodaja družbi, saj je spolnost tu prikazana in »prodana« v prid ciljne publike, torej moških. Govorimo lahko o dveh različnih plateh pogledov na pornografijo, obstajajo podporniki in nasprotniki pornografije. Ta delitev je generalizirana, sama pa se bom v svoji nalogi osredotočila zgolj na delitev znotraj feminizma. V očeh feministk je podpora pornografiji fokusirana na spolno osvobajanje žensk in doseganje enakopravnosti z moškimi, nasprotnice pa močno poudarjajo zaničujoč prikaz ženske vloge v pornografiji. Moški so prikazani kot glavni, nadrejeni, močni, "rešiteljski", ženske pa podrejene, voljne, ustrezljive, naivne in predstavljajo objekt zadovoljitve.

Problem, ki ga želim predstaviti, je pornifikacija spolnosti. Gre za novejši izraz in predstavlja premestitev vizualnih vložkov iz pornografije v intimno sfero posameznika. To je izraz, ki je prisoten tako pri podpornikih kot pri nasprotnikih pornografije, saj lahko vodi do pozitivnih ali negativnih posledic. Feministični zagovorniki pornografije pri pornifikaciji izpostavljajo demokratičnost in svobodo, nasprotniki pa objektifikacijo in nasilje. Ker so negativne posledice vedno bolj v ospredju kot pozitivne, so tudi v moji diplomski nalogi le-te zavzele pomembnejše mesto. Raziskovanje področja objektifikacije in nasilja kot posledica uporabe pornografije predstavlja rdečo nit diplomskega dela.

S pomočjo sekundarnih virov znanstvenih člankov in znanstvenih raziskav na omenjenem področju bom skušala ugotoviti, kakšen vpliv ima pornografija na kognitiven in afektiven proces ljudi. Zanima me, kakšne posledice pušča v intimnih odnosih in dojemanju nasprotnega spola ter dojemanju samega sebe. Ob tem me bodo vodila tri raziskovalna vprašanja: Ali je v pornografiji prisotna objektifikacija ženske in če je, katere so njene ključne značilnosti? Ali imajo pornografski prizori vpliv na izvajanje nasilja nad ženskami? Ali je doživljanje orgazma pomembno za pornografsko industrijo?

Diplomsko delo je v dogovoru z mentorico sestavljeno zgolj iz teoretičnega dela. Menili sva, da je empirični del nepotreben, saj bi bilo zbiranje podatkov težavno zaradi občutljivosti teme diplomskega dela, istočasno pa ne bi mogla ponuditi nobene novosti oziroma bistvene spremembe na tem področju. To je razlog, da sem znotraj same vsebine diplomskega dela skušala vnesti kar se da relevantne raziskave iz konkretnega področja in na tak način

približala bralcu še empirijo. Vsebinski del je poleg uvoda in zaključka sestavljen še iz petih osrednjih poglavij.

V drugem poglavju je predstavljena zgodovina pornografije po svetu, vse do digitalizacije, ki pornografijo pospremi do naziva ekonomske, brezplačne dobrine. Pornografija je prisotna kjerkoli, kadarkoli, za minimalne stroške transakcije in ima navidezno nenehno povpraševanje.

V tretjem poglavju predstavim feminizem in njegov pogled na pornografijo, kar privede do ločitve feminizma na nasprotna pola mišljenja. Podporniki pornografije spodbujajo ženske k izražanju seksualnosti, nasprotniki pa opozarjajo na poniževanje žensk.

V četrtem poglavju ugotavljam, da so v večinskem delu pornografije ženske tiste, ki so predstavljene kot objekt ali cilj nasilnega ravnanja.

V petem poglavju se poglobim še na sam proces odraščanja in vpliv pornografije na razvojne stopnje. Otroci in adolescenti so izpostavljeni raznim namernim in nenamernim učinkom družbe ter medijev, kar vpliva tudi na odraslo obdobje.

V šestem poglavju pridejo do izraza še psihološki vidiki pornografije, ki lahko posameznika privedejo tudi do manjvrednostnega kompleksa pri obeh spolih, dotaknila pa sem se tudi pojma orgazma kot sestavnega dela pornografskih filmov.

V diplomskem delu sem pornografijo imela v mislih predvsem kot eksplicitne vizualne posnetke z namenom vzburjanja gledalcev. Pornografija se s svojo popularnostjo širi in hkrati tudi drobi, zato je potrebno imeti v mislih, da obstaja veliko pornografskih žanrov, ki se jih uporabniki lahko poslužujejo. Fokuserala sem se na družbeno sprejemljive in legalne oblike pornografskih prizorov, zato so bile otroška pornografija, nekrofilija, zoofilija in druge skrajne oblike izključene iz moje vsebine. Obravnavala sem samo heteroseksualne odnose znotraj pornografije, saj sem želela prikazati in poudariti določene razlike, ki so prisotne med spoloma. Te ne bi bile tako očitne in razumljive v homoseksualnih in biseksualnih odnosih.

2 DEFINICIJA

Pornografija ima veliko definicij, a splošno priznana je ta, da gre za grafični prikaz človeške spolnosti in spolnega vedenja, ki je subjektivne narave in ga najdemo v knjigah, na slikah, kipih, avdio- in videoposnetkih ter v drugih medijih, ki imajo namen spolne vzburjenosti. (Oxford Dictionaries 2015) Beseda pornografija izvira iz grških besed *porni* (ki pomeni prostitutka) in *graphein* (ki pomeni pisati), kar razumemo kot pisanje o prostitutkah. (Jenkins 2014) Definicijo si vsak posameznik lahko razlaga drugače, kar se zgodi tudi pri družbenih skupinah s podobnim načinom razmišljanja, kar ima za posledico razdelitev družbe na zagovornike in nasprotnike pornografije. »Podporniki si jo razlagajo kot pravico do neodvisnosti in seksualne svobode, nasprotnikom pa predstavlja prakso izkoriščanja in podrejanja na podlagi spola, ki ženske prikrajša, prispeva pa k spolni neenakosti«. (Šribar 2006) Pornografijo je potrebno ločiti od erotike, ki implicira na sfero »raznolikih ustvarjalnosti kot sprega seksualnosti, čustvovanja, uma in fizične umeščenosti«. (Šribar 2006, 89) Slednji je torej bolj umetniški, estetski in senzualen pojem, saj predstavlja nežnejšo in čutnejšo plat pornografije. Če bi ju hoteli med seboj primerjati, bi prišli do naslednjega vzorca:

Erotika:

- prisotna je romantika in ljubezen,
- spolni odnos nudi užitek vsem sodelujočim,
- ni nasilja,
- analni spolni odnos predstavlja izjemo,
- v zadnjem času se v veliki meri pojavlja tudi v romanih.

Pornografija:

- čustva niso prisotna,
- velikokrat uživa samo ena oseba,
- veliko je nasilja, možno pa je tudi posilstvo,
- analni spolni odnos je skoraj pravilo.

Bistvena razlika med obema so čustva, ki so pri pornografiji odsotna, medtem ko pri erotiki predstavljajo bistvo senzualnosti.

2.1 Zgodovina pornografije

Zametki erotičnih predstavitev niso ravno pornografski prizori kot jih poznamo danes. Pred trideset tisoč leti so ljudje oblikovali skulpture iz lesa in kamna, in sicer noseče ženske z velikim oprsjem in širokimi stegni. (Pappas 2010) Arheologi dvomijo, da so bile te figure namenjene spolnemu vzburjenju, saj domnevajo, da so omenjeni kipci predstavljali verski simbol plodnosti. Najstarejši in zelo kontroverzen artefakt je tri tisoč let star papirus iz starodavnega Egipta (glej sliko 2.1), na katerem najdemo različne »pornografske« scene. Po mnenju arheologov prikazuje »pornografske« in zelo eksplicitne slike spolnih odnosov med starejšimi moškimi in mlajšimi ženskami. Identiteta prikazanih na papirusu ni natančno določena, saj domnevajo, da te slike predstavljajo tedanje bogove ali takratne vladarje. Najbolj verjetna domneva je (Youtube 2015a), da predstavljajo misli ljudi o dogajanjih, ki so prisotna vsak dan, ali pa je to prikaz bordela, saj je na papirusu prisotnih tudi veliko podrobnih simbolov, kot so lotosov cvet ali vrči, polni pijače, ki simbolizirajo drogo in alkohol.

Slika 2.1 Del Turinskega erotičnega papirusa

Vir: Youtube (2015a).

Kasnejše najdbe skulptur iz antičnega Rima in Grčije, nas opozarjajo na spremembe in odprtost teh dveh civilizacij do ponazarjanja spolnega življenja, saj skulpture prikazujejo homoseksualnost, t.i. trojčke in oralno zadovoljevanje. Ti civilizaciji sta bili v prikazovanju spolnosti precej pred ostalimi, saj sta znani kot civilizaciji poželenja, to pa dokazujejo tudi arheološki ostanki, ki sta jih pustili za seboj, kar ne velja za ostale civilizacije, ki so bile na

tem področju zelo sramežljive in skrivnostne. Na vzhodu je spolnost predstavljala psihološko, kozmološko in poduhovljeno prakso, ki je bila prikazana predvsem v slikah učne literature. Temelj kitajske filozofije daoizma sta jin in jang, ki vzdržujeta ravnotežje energij v telesu. V moškem telesu prevladuje energija janga, zato je za ravnovesje potrebna spolna združitev z žensko. Več kot jih je bilo, hitreje se je to ravnovesje vzpostavilo. (Youtube 2015b) Do tega je prišlo le, če niso izgubili svojega janga z ejakulacijo. Bili so prepričani, da bodo s tem ravnotežjem živeli dlje, postali nesmrtni in imeli tudi več nadnaravnih moči. Konfucionisti na Kitajskem so podpirali spolne odnose predvsem z vidika širjenja populacije in številčnejšega potomstva. Na Japonskem je vredno omeniti pomen prostitucije, ki se je v trinajstem stoletju močno razširila zaradi legalizacije, kar je pripomoglo k boljši in strpnejši družbi. Popularizirale so se tudi gejše, ki so predstavljale inteligentne, visoko kultivirane, napredne in talentirane glasbenice. Gejše so pridobivale na popularnosti z vedno večjim zanimanjem moških za njihove nastope, kar je imelo za posledico preselitev predstav in nastopov v intimnejše prostore. Na področju Indije se je tekom druge svetovne vojne popularizirala Kama Sutra, ki je učila tehnike boljše spolnosti in nujenja večjega užitka. Znotraj tega geografskega področja je bilo najdenih tudi veliko erotičnih skic na keramičnih posodah in tantričnih skulptur s prikazi različnih orgij (glej sliko 2.2). Vsi ti prikazi in dokazi, ki so nam jih predniki skozi zgodovino pustili, so bili namenjeni poučevanju o spolnosti in odkrivanju spolnega sveta kot nekaj normalnega.

Slika 2.2 Skulptura v indijskem mestu Khajuraho

Vir: Airdreecho (2013).

Zahodni svet je bil obdan s krščanskim ščitom, ki je ljudi odvrčal od pohujšljivih stvari, kot so masturbacija, spolni odnosi pred poroko, uporaba pornografije itd. Krščanstvo je vernike prepričevalo, naj se uprejo hudičevim pastem, ki jih bodo zvale v pekel in jih tako prikrajšale uživanja v nebesih. Vera je tudi glavni razlog, da se seksualni in pornografski izdelki niso razširili v tolikšni meri, kot so se v prej omenjenih civilizacijah, saj je bila spolnost namenjena zgolj reprodukciji. Ideja pornografije v zahodnem svetu se pojavi in prične razširati v osemnajstem stoletju z raznimi romani, ki so vsebovali spolno in erotično tematiko. Za pospešeno širjenje je kriv predvsem tehnični in tehnološki napredek, ki je proces ekspanzije nadaljeval in doživel razcvet z razvojem fotoaparata. Nova tehnologija je na tak način dobila dirigentsko palico v pornoindustriji, saj so bile fotografije, ki povedo več kot tisoč besed, mnogo bolj priljubljene, spolno eksplicitnejše in privlačnejše za moško občinstvo. »Ko se tiskana tehnologija bolj razvije, omogoča tudi zadostno produkcijo pisnih in vizualnih izdelkov, ki privlačijo občinstvo celotne družbeno-ekonomske lestvice in različnih spolnih okusov«. (Jenkins 2014) Leta 1953 je Hugh Hefner ustanovil revijo Playboy in z njo začel razvoj t.i. »revij za odrasle«. Njegova poslovna ideja je zelo uspela, saj so se revije prodajale kot po tekočem traku in postale material za sproščanje moških, številna dekleta pa so ravno zaradi raznolikosti pritegnila zanimanje ciljne populacije.

2.2 Digitalizacija

Digitalizacija je v dvajsetih letih dvajsetega stoletja v ospredje postavila provokativne filme, ki pa so kar nekaj časa vsebinsko in kvalitetno stagnirali. V sedemdesetih letih dvajsetega stoletja pa je družba odprla pot javnega dostopanja do filmov, kar je predstavljalo prelomnico na področju pornografije. V videoklubih so za izposajo poleg običajnih filmov imeli na razpolago tudi kasete (kasneje tudi DVD-je) s pornografsko vsebino, trafike pa so med drugim bile obložene tudi s pornografskimi revijami. Iz prepovedanega in skritega območja je pornografija lezla na plano in postajala vse bolj dostopna, večjemu delu uporabnikov pa je predstavljala tudi redno uporabo tovrstnih materialov.

Z internetom in izumom digitalne kamere v devetdesetih letih dvajsetega stoletja je dobičkonosnost prišla do vrhunca, pri dostopu pa praktično ni bilo omejitve, saj so tovrstni posnetki postali dosegljivi preko celotnega spleta. Kasneje so se razširili tudi neprofesionalni in domači videi, kar je zaradi lahke dostopnosti in velike anonimnosti povzročilo drastično rast proizvodnje pornografskih filmov. Pozitivna lastnost pa je bila tudi možnost ogleda takega filma v privatnem, intimnem okolju. Iz skrite navade nekaterih je pornografija postala sredstvo uživanja mnogih. Postala je ekonomska, brezplačna, idealna dobrina: »pornografija

je lahko dostopna, ima minimalne transakcijske stroške in ima navidezno nenehno povpraševanje«. (Coopersmith 2006, 2)

Danes so pornografski izdelki lahko dostopni, brezplačni in zelo razširjeni. Od leta 2007 so prihodki od pornografskih izdelkov zaradi brezplačnih vsebin na internetu padli za 50% (Convenant Eyes 2015), v celem letu pa v ZDA še vedno prinesejo 13 bilijonov letnega dobička. Takšno popularnost je med uporabniki dosegla morda ravno zaradi dejstva, da »to bogastvo slik nudi resnične emancipatorične scenarije, ki subjektom dovolijo predstavo virtualnega sebe v navidezno neskončnih različicah scenarijev in okoliščin ter utelešenja neskončne raznolikosti svobodno izbranih položajev subjektov, vlog in želja«. (Patterson 2004, 106)

Pornografija je dostopna komurkoli, kjerkoli in kadarkoli, zato je še posebej treba paziti, da z njo ne pridejo prehitro v stik otroci, ki bi jim določena vsebina lahko škodovala. To je vsekakor zelo težko ali celo nemogoče doseči, saj nas pornografske vsebine spremljajo resnično povsod – v knjigah, revijah, filmih, na televiziji, v glasbenih videospotih, na reklamnih oglasih in tako naprej. Žensko, vedno bolj pa tudi moško telo je objektivirano in prodajano na vsakem vogalu. Če se določen izdelek prodaja brez seksualnih elementov, produkt za javnost ni zanimiv, ni vpadljiv. Prišli smo že do take točke, da so seksualni elementi, ki nas spremljajo vsakodnevno, postali samoumevni in jim ne posvečamo večje pozornosti, saj jih jemljemo za običajne spremljevalce našega vsakdana.

Vredno je omeniti še demokratizacijo pornografije, do katere je prišlo s pomočjo tehnologije, in s tem pojav kibernetike spolnosti ali t.i. cyberporna. Veščine in znanje snemanja, urejanja in distribuiranja pripeljejo že marsikoga do funkcije producenta. Uporabniki pornografije lahko danes postanejo tudi sami del pornografskih prikazov in s snemanjem domačih videov prispevajo k širjenju tovrstnega materiala. »Sedaj lahko kdorkoli – in veliko jih to počne – ustvari in razširi svojo pornografijo, saj so se meje dostopa in transakcijskih stroškov znatno zmanjšale«. (Coopersmith 2006, 10) V očeh ekonomije to posledično vpliva tudi na vzorce proizvodnje in razdelitve, učinek pa ima tudi na marketing in na uporabo potrošniškega materiala. Vsaka sprememba lahko močno vpliva na družbeno uporabo. Ranljivost v sodobnem svetu je torej lahko izkoriščena na veliko načinov in dober primer tega je prenovljena privatnost, ki je posledica tehnološkega razvoja in skritih video kamer ter kamer na mobilnih telefonih. Omenjeni pripomočki so lahko zelo prikladni za neželene, izsiljene posnetke ljudi, saj lahko mobilne kamere slikajo in ujamejo neželene intimne trenutke, ki vse prehitro zaidejo na široki splet.

Skozi zgodovino in vse do danes je bila pornografija v domeni moških. Proizvajali, vodili in upravljali so jo pretežno moški, uporaba le-te pa je bila tudi namenjena predvsem moškemu občinstvu. Istočasno je v času razvoja predstavljala tudi gradivo za homoseksualne moške, ne glede na to da je glavni objekt ženska. Attwoodova razlaga, da so se ob začetku popularizacije pornografije začeli pojavljati dvomi o avtentičnosti celotne predstave akterjev. Čeprav je bila na sliki ženska roka in ženska postava, se je pri nekaterih večkrat pojavil sum glede avtentičnosti glasu in s tem domneva o moškem prevzemu vloge glasu. Ustvarjalci pornografije so to vedno zanikali, sum pri tistih, ki so se v pornografijo, ali bolje rečeno njeno ozadje, bolj poglobili, pa je ostal. Dandanašnja razširjenost pornografije v družbi je poskrbela za družbeno sprejemanje spolnosti in posledično tudi za odkritost intime brez kakršnega koli prikrivanja.

Razširjenost in popularizacija pornografije je poleg seksualnega elementa prinesla s seboj tudi posledice na družbenem in političnem področju. Začelo se je obdobje cerkvenih in državnih protestov, katerih glavna tematika je bila na eni strani vzdržnost, spolni kriminal, pedofilija, splav in kontracepcija, na drugi pa sprejemanje sebe in spolna svoboda tako za ženske kot tudi za moške.

3 FEMINIZEM IN PORNOGRAFIJA

V osemdesetih letih dvajsetega stoletja se je tematika pornografije začela intenzivirati znotraj feminističnih krogov in feminističnih gibanj, kjer so se odprla polemična vprašanja o pomenu, naravi in pomembnosti tega občutljivega področja ter sami opredelitvi članic gibanja. Načeloma ne poznamo enotno sprejete definicije pornografije v feminizmu, slovarji termin večinoma povezujejo z moralnim, estetskim ali političnim okvirom. Robert Jensen (v Long 2012, 59) razume termin pornografija v dvojnem pomenu: prvič kot material, ki se prodaja v erotičnih trgovinah z namenom spolnega vzburjenja, predvsem za moški del populacije, in drugič kot posebna vrsta spolnega materiala, ki proizvaja in pomaga ohranjati spolno podrejenost žensk.

»Seksualnost razumemo kot ravnotežje med posamezniki, in sicer na verbalnem (govor) in fizičnem nivoju (dejanja)«. (Schussler 2012, 66) V zahodni kulturi so nekateri pornografijo krivili za spodbujanje moči moških, ki naj bi bili na tak način predstavljeni kot spol višje avtoritete. Ostali pa tekmujejo s prej omenjenimi podporniki in zagovarjajo pornografijo kot vzvod in možnost izboljšanja spolnih vlog ter izenačevanja oziroma približevanja enakopravnosti med spoloma. Pripadnice feminističnih gibanj so se ob različnih osebnih

pogledih razdelile v dve, nasprotujoči si skupini: ene s podporo pornografiji, druge pa z eksplicitnim nasprotovanjem vsakemu njenemu elementu, ki je za ženske slabšalen, kar je oboje pripeljalo do nestrinjanj in večnih polemik. Ker bom govorila o feminizmu, katerega članstvo predstavljajo predvsem ženske, jih bom v nadaljevanju omenjala v ženski slovnični obliki.

3.1 Podpornice pornografije

Podpora pornografiji izvira iz levičarskega liberalnega okolja in, ki je dosegla svoj mejnik v šestdesetih letih prejšnjega stoletja s spolno revolucijo. Feministke, ki pornografijo podpirajo, le-to sicer postavljajo v center feminističnih razlag ženskega zatiranja, a nikakor niso mnenja, da je ta sama po sebi škodljiva, nenaravna in zatiralska do predstavnic ženskega spola. Ženske spodbujajo k izražanju seksualnosti, saj je spolnost nekaj dobrega in naravnega, nekaj, kar je potrebno osvoboditi in ne omejiti ter nadzorovati. Pornografijo vidijo kot pozitivno sredstvo za rast ženske na osebni in politični ravni. McElroy (2008) podpira pornografijo, saj nam nudi informacije o raznih spolnih praksah ter alternativah zadovoljitve spolne radovednosti, ženskam pa dopušča užitek v situacijah, ki bi bile v resničnem življenju označene kot »neobičajne«, kot je recimo fantazija o posilstvu. Pornografija s svojo prisotnostjo odpravlja sramežljivost in sramoto ter zmanjšuje kulturne in politične stereotipe o ženskah kot neseksualnih bitjih. Zgodovinsko gledano je skupaj s feminizmom močno vplivala tudi na spolno svobodo, saj so se z njeno pomočjo ženske osvobodile tabujev in kulturno-zgodovinskih predsodkov. Tako mišljenje podpirajo predvsem individualistične feministke, ki pravijo, da bodo le na tak način ženske postale aktiven subjekt, iti morajo izven meja pasivnosti, ki jih je determinirala zgodovina in kultura spolnosti ter postati enakopravne aktivnemu moškemu subjektu. Individualistične feministke postavljajo v ospredje individualizem, z željo po spremembi zakonodajnega sistema pa želijo odpraviti razredne ter spolne privilegije. »Skozi njihove oči je idealna družba taka družba, kjer pravni sistem ne povzroča nobenega razlikovanja glede sekundarnih značilnosti, kot je spol, ampak ščiti pravice vsakega posameznika enakovredno«. (McElroy 2001) Znane individualistične feministke, kot so Tonie Nathan, Wendy McElroy in Joan Kennedy Taylor spodbujajo ženske k polni odgovornosti za svoje življenje in odvrčajo poseganje vlade v odločitve odraslih glede svojega telesa, saj bi to lahko pomenilo prisilno hierarhijo, kot je patriarhija.

Avtorica Schussler (2012, 69) spodbuja ženske, da imajo možnost uveljavljanja v družbi kot osebe z iniciativo, drznostjo, željo in moško perverznoostjo. Užitek bi moral biti dvostranski in

ne samo to – ženske bi morale uživati in imeti enake spolne pravice kot moški, brez kakršnih koli omejitev, na pornografijo pa bi morale gledati kot na vir spolnega vzburljanja in potrditve svoje spolne identitete. Pornografija po mnenju individualističnih feministk ni namenjena prikazovanju ženske kot spolnega objekta, ampak ima pozitivne učinke na osebni in politični ravni. Schussler (2012, 70) razlaga pozitivne posledice pornografije, in sicer da z njeno pomočjo dopolnimo osebno raven z informacijami, ki nam jih le-ta nudi, izboljšamo svoje znanje, omogoča pa nam tudi raziskovanje erogenih con s stimulacijo pornografskih prizorov. Po avtoričinem mnenju se kot posledica popularizacije pornografije izboljša dožemanje žensk na kulturnem in političnem področju. Ženska spolnost je bila vedno pod cenzuro in kontrolo, zato lahko vpliv pornografije izpodrine tovrsten način razmišljanja in pripelje do spremembe, saj predstavlja svobodo govora znotraj spolne relacije. Širjenje pornografije lahko družbo ozavešči v tolikšni meri, da posamezne spolne prekrške sprejema z manjšim obsojanjem in družbenim stigmatiziranjem. Pornografija torej ponuja ženskam pravico do spoznavanja in raziskovanja svojega telesa v spolnem smislu in prinaša svobodo ženskega spola. Schussler (2012, 71) omenja še avtorico McElroy, ki poudarja, da je pornografija odpravila tudi tabuje glede lezbijstva in masturbacije; ta dva elementa predstavljata bolj senzualno plat spolnosti in pornografije, saj je v ospredju žensko telo in njene potrebe.

Včasih se argumenti individualističnega feminizma prekrivajo z argumenti liberalnega feminizma. Slednji se bolj fokusirajo na »svobodo osebne in politične avtonomije«. (Stanford Encyclopedia of Philosophy 2007) Liberalni feminizem se osredotoča na žensko zmožnost ohranjanja enakosti preko svojih dejanj in odločitev, za zdajšnje stanje pa krivi patriarhalno naravo podedovanih tradicij ter institucij. Temu prepričanju avtorica Schussler (2012, 69) oporeka, saj je mnenja, da bi morali liberalni feministi konflikt med spoloma rešiti brez osredotočanja na maščevanje kulturni tradiciji.

Že sama osnova liberalne družbene teorije temelji na avtonomnem posamezniku – in tu je največja podobnost z individualističnim feminizmom –, ki je unitarno sam svoj kreator, zasluge za to pa ne grejo družbi, ki je samo skupnost različnih avtonomnežev in enotnih subjektov, ti pa imajo vsak svoje mnenje, ki se lahko skladajo ali krešejo med seboj. Pomembno je zgolj ločevanje mnenj, ki se delijo na javne in osebne. Individualistične feministke vidijo pornografijo kot »odsev temeljnih potreb po spolnosti in so mnenja, da bi ljudje morali imeti svobodo do uživanja oziroma do uporabe pornografije obeh spolov v svojem osebem okolju«. (Long 2012, 63) V nadaljevanju kritizirajo konservativni model, ki podpira monogamen heteroseksualni spolni odnos med poročenim parom in ga spodbijajo s

svojim liberalnim modelom. Spolni odnos je svobodno dejanje, kar pa dopušča tudi poligamne odnose oziroma večjo dostopnost, izmenjevanje ter deljenje spolnih partnerjev. »Zgodovinsko gledano to ni na noben način škodljivo do žensk, saj je liberalni človeški subjekt zgrajen kot moški – potemtakem pornografija ne vpliva na svobodo ostalih, saj ženske niso dojete kot individualni subjekti znotraj tega modela«. (Long 2012, 63) Ključnega pomena je torej individualna svoboda, saj sta za vsakega posameznika pri osebni rasti in napredovanju pomembni družbeni vrednoti, kot sta enakopravnost in pravičnost. V ospredju je samolastništvo oziroma lastitev svojega telesa in pravica početi z njim po osebni presoji posameznika, četudi gre za spolno raziskovanje, kot nam ga pornografija svetuje. Podpornice liberalističnega modela se zavedajo, da obstajajo aspekti pornografije, ki določenim posameznikom niso všeč in so v njihovih očeh nezaželeni, zavedajo pa se tudi tega, da so nekatere omejitve posameznikove svobode lahko primerne v očeh drugih, ki imajo nasprotno družbene vrednote.

Spolnost in spolno izražanje je v vsakem primeru dobrodošlo, seksizem kot posledica neenakosti pa nikakor ne, posebno ne v pornografiji, ki ima možnost reflektiranja in vplivanja na percepcijo posameznikov, skupin in celo družbe. Še ena veja, ki podpira pornografijo, je socialistični feminizem, ki podpira odpravo ekonomskega in kulturnega zatiranja nad ženskami, »razredni konflikt vidi kot velik političen konflikt, ki vodi do neenakih ekonomskih odnosov med družbenimi skupinami«. (Long 2012, 64) Pornografija skozi njihove oči reflektira neenako družbeno moč odnosov med družbenimi razredi ter med spoloma. Socialistične feministke (Long 2012, 65) krivijo patriarhalno kapitalistično moč za prikrajšanje žensk do spolnega izražanja, hkrati pa jih spodbujajo, da sprejmejo pornografijo kot vir možne osvoboditve in polnomočja. Ženskam bi morala informativno pomagati pri spolnem poznavanju lastnega telesa in pri iskanju različnih načinov doseganja orgazma, same pa bi morale opustiti moralne družbene zadržke in preprosto uživati v spolni svobodi. Namesto prepovedovanja pornografije spodbujajo ljudi vseh spolov k izkoriščanju spolnih priložnosti, saj verjamejo, da sta spol in spolna orientacija družbena konstrukta.

3.2 Nasprotnice pornografije

Feministke, ki pornografiji nasprotujejo, poudarjajo pomen etimologije termina in z njim izpostavljajo slabšalno plat vsebine; trdijo, da je prvotni pomen (iz grščine) pisanje o prostitutkah, ki so bile označene kot spolne sužnje. Opozarjajo, da pornografija »ponižuje ženske in vodi direktno do nasilja nad njimi« (McElroy 2008), sodelujoče ženske pa so fizično, psihično ter ekonomsko prisiljene v sodelovanje. Užitek, ki je prikazan v pornografiji,

je zgolj zaigran, saj ni naravno, da ženska uživa med takšno nasilnostjo, kot jo pornografija ponazarja. V pornografiji je poudarjeno sovraštvo do žensk, čemur pa feministke ostro nasprotujejo.

»Za radikalne feministke je etimologija besede »pornografija« uporaben opomnik, da kot koncept ne izvira v pomenih individualnega prikaza erotičnih fantazij, pač pa predstavlja specifične, materialne pogoje neenakosti med ženskami in moškimi«. (Long 2012, 57) Za njih je torej glavna družbena enota skupina, postavljena znotraj neenakih razmerij moči. Radikalne feministke se ločijo od liberalnih pri zagovarjanju teze, da na človeški subjekt vpliva predvsem družbeni proces in ne njegove naravne značilnosti. Družba in njene institucije oblikujejo našo osebnost in naše želje, le-te pa niso v procesu stagnacije, pač pa so v nenehnem delovanju in pod stalno možnostjo vplivanja. »Svoboden človeški subjekt je pravzaprav moški subjekt, zgrajen s strani institucij, ki jim dominirajo moški, ter v okoliščinah, kjer imajo moški družbeno in ekonomsko moč nad ženskami«. (Long 2012, 66)

Slika 3.1 Protest feministk proti pornografiji v 60-ih letih

Vir: Scottish Socialist Youth (2011).

Pornografija v očeh radikalnih feministk predstavlja podrejanje žensk preko posebnih oblik prezentacij, kar določa dve nasprotni vlogi sodelujočih, dominantnega in podrejenega. Zaradi take neenakosti lahko posledično govorimo tudi o politični funkciji moške dominacije. Ta je opazna že pri kontekstu same pornoindustrije, saj je v omenjenih vodah lastništvo, proizvodnja, distribucija, igrilstvo in uporaba pornografije v moški domeni. »Zagovornice radikalnega feminizma skušajo spodkopavati družbena pravila, ki so še vedno zakoreninjena v moškem nadrejenem tradicionalističnem razmišljanju in jih najdemo tako v kulturi in politiki

kot tudi v ekonomiji in družbi«. (Schussler 2012, 66) Radikalne feministke se borijo proti moški dominaciji, patriarhiji, seksizmu, diskriminaciji, proti spolni dominaciji in ostalim škodljivim posledicam, med katere spada tudi pornografska odvisnost, tovrstne pornografske vloške pa ostro zavračajo in jih kritizirajo. Težijo k osvoboditvi žensk od spolnega suženjstva, ki ga prinaša pornografija, in k osvoboditvi nad osramočenjem, ki je njena posledica. Za njih spolnost sama po sebi ni niti slaba niti dobra, saj so spolni pomeni in prakse družbeno konstruirani.

Med najbolj znanimi nasprotnicami pornografije sta Andrea Dworkin in Catharine Alice MacKinnon, ki enačita pornografijo s spolnim nadlegovanjem, saj je spolno nadlegovanje spolni akt, tako kot je spolni akt tudi sama pornografija. MacKinnon definira pornografijo tudi kot »podrejanje ženskega spola preko besed in slik, vključno z dehumanizacijo žensk, ki so izkoriščene zgolj kot spolni objekt in prisiljene prenašati ponavljajoča se posilstva, poniževanja, pretepanja, pohabljanja ter razvrednotenja identitete« (Schussler 2012, 68), saj so v pornografiji temeljnega pomena genitalije in ne osebnost.

Nasprotnice pornografije obtožujejo tako proizvodnjo kot tudi uporabo. Krivda je torej na obeh straneh – na začetku verige, kjer odločajo o količini in načinu zlorabe žensk, ki nastopajo v pornografiji, ter na koncu, kjer lahko ocenimo vpliv pornografije na dominacijo, osramočenje in prisilo žensk ter vpliv na spolno in kulturno vedenje s posledicami spolne agresivnosti. Feministke konservativnih krogov se opirajo na elemente javne moralnosti, spodobnosti in tradicionalnih vrednot, saj skozi oči teh elementov gledajo na svet. Spolnost vidijo kot kontroliran impulz heteroseksualne zakonske zveze, do katerega pride z namenom razmnoževanja. Vse ostalo, kamor uvrščajo tudi pornografijo, predstavlja nenaravnost, nespodobnost in nemoralnost. Pornografske vizualizacije so neokusne in ogabne, predvsem pa žaljive za moralne in dostojne ljudi. Pri spolnosti je najbolj primeren in zaželen kontekst poročne zveze, kjer je ženska skrita v intimni sferi, pod lastništvom in kontrolo moškega. Ves čas je potrebno stremeti k dobri moralnosti, ki človeka vodi po sprejemljivih poteh. Long (2012, 61) pravi, da je dobra ženska tista, ki izpolni tradicionalno vlogo žene in matere, slaba pa tista, katere spolno vedenje se znajde zunaj teh meja. Kakorkoli pogledamo, pornografija v krogu konservativnih feministk ni sprejemljiva, njene članice pa jo ostro zavračajo. Družbeno sprejemljivi so samo tisti somišljeniki, ki se ostro držijo zmodeliranega družbenega življenja.

3.2.1 Objektivacija

Najbolj očitni element pornografije je objektivacija. Zajema predvsem ženske predstavnice, ki so prikazane kot spolni objekti, kot objekti moškega pogleda in »občudovanja«, kot objekti

moškega užitka. Ta konstrukcija se kaj hitro najde znotraj širokega spektra kulturnih in medijskih proizvodov (literatura, moda, videospoti...), ni pa nikjer drugje tako nedvoumna in direktna, kot je v pornografiji. Ženska je preko kriterijev slednjih že od samega otroštva naučena, da mora biti, če želi biti ljubljena, najprej spolno privlačna, saj le na ta način lahko nekaj doseže v svetu moške dominacije. Njen glavni namen v svetu pornografije je izzvati spolni odziv moške osebe. Če ženska ne bi bila predstavljena kot objekt, moški ne bi mogli občutiti svoje lastne moči in spolne superiornosti. V očeh avtorice Dworkin (v Long, 2015, 77) je objektifikacija namen za katerega ženska živi znotraj ali zunaj pornografije. Filozofija prevladujočih pornografskih prizorov je naslednja: ženska potrebuje penis, ki ji da pomen, na koncu je zanj zelo hvaležna, ne glede na to, kako nasilno je bilo dejanje ali koliko se je sprva morala/želela upirati. Ponavljajoči elementi, kot so pomanjkanje avtonomije, nasilnost, nepremičnost, nadomestljivost, lastništvo in pomanjkanje subjektivnosti ponazarjajo in poudarjajo opredmetenje ženskih posameznic v pornografiji. Glavni argument feministk, ki zavračajo pornografijo, je ta, da je »objektifikacija škodljiva že brez dodatnega nasilja, saj kulturno nasilje instrumentalizira celoten razred ljudi in je s tem samo po sebi škodljivo, saj vključuje zanikanje subjektivnosti in osebnosti«. (Long 2015, 80)

»Pornografija podpira prepričanje o družbeni manjvrednosti žensk, moški nadrejenosti in mizoginističnem vedenju«. (Emmers-Sommer in Burns v Hernandez 2011, 218) Izvor takega prepričanja je zakoreninjen v družbi, ki je bila osnovana preko patriarhalne strukture, kjer so ženske že nekdanj obravnavali kot podrejene moškim, saj so slednji imeli vso moč in kompetenco sprejemanja odločitev.

Hernandez (2011, 117) v svojem članku navaja študijo iz leta 2007, ki sta jo izvedla Peter in Valkenburg s pomočjo več kot 600 nizozemskih deklic in dečkov, starih od 13 do 18 let. Ugotovila sta, da je uporaba spletne pornografije znatno povezana s prepričanji o ženskah kot spolnem objektu. Avtorja sta merila reakcije respondentov na uporabo eksplicitnih in neeksplicitnih filmov. Podatki so pokazali, da je stopnja spolno eksplicitnih vsebin neposredno povezana s pomembnostjo prepričanj o ženskah kot spolnem objektu. Z ogledom spolno eksplicitnih in ponižujočih filmov so respondenti prišli do točke, kjer so razvili prepričanje, da so ženske dejansko objekti, kar pa posledično deluje tudi na prepričanja o dominantnem in agresivnem vedenju nad ženskami. »Na družbenem vidiku prevladujejo moška prepričanja, da so ženske spolni objekti, moški pa z dominantnim in agresivnim vedenjem proti njim le krepijo spolne stereotipe in diskriminacijo«. (Hernandez 2001, 118)

4 PORNOGRAFIJA IN NASILJE

Spolna diskriminacija je prisotna na različnih področjih družbenega življenja. Neenakost med spoloma najdemo tako v politično-ekonomskem kot tudi v družbeno-intimnem področju življenja, tehnica pa je v večini primerov nagnjena v prid moških predstavnikov. Zatiranje predstavnic ženskega spola je globalni problem, zato ni čudno, da ga zasledimo tudi v pornografiji. Moški predstavljajo nadzor in lastništvo nad ženskami, kar se lahko v določenih okoliščinah spremeni v nasilno ravnanje. Dejstvo je, da družba vse take prizore absorbira in hrani v podzavesti, ki lahko kadarkoli privre na dan.

Slika 4.1 Reklamni oglas proizvajalca Calvina Kleina

Vir: Business insider (2013).

Nasilni prizori v pornografiji niso redki, saj tovrstne prizore lahko zasledimo že v oglasih za izdelke, ki nam jih trgovci ponujajo (glej sliko 4.1). Ti običajno niso ustvarjeni z namenom ozaveščanja potrošnikov proti nasilju, ampak z namenom humorja ali umetniškega izražanja z upanjem, da bo oglas deloval s faktorjem šokiranja, ki bi posledično imel pozitiven učinek na proizvod. Ob tolikšnem spektru pornografskih žanrov seveda najdemo tudi mazohistične prizore mučenja ženskih akterk, vendar je ta stil mišljen kot fetiš na mazohizem in ne kot družbeni problem. V večinskem delu pornografije so ženske tiste, ki so predstavljene kot objekt ali cilj nasilnega ravnanja. Ciljna publika z nadzorom nad ženskami dobi občutek, da lahko z njimi počne, kar želi, to pa pripelje do zakoreninjenega in trdovratnega problema nasilja, ki se kaže tako v psihični kot v fizični obliki. Nadlegovanje najstnic, posilstva, spolni napadi, nasilje med partnerjema, pohabljanje ženskih organov, trgovina z ljudmi, spolno

izkoriščanje, umori žensk, detomori deklic in številni drugi so kriminalna dejanja, ki se po večini dogajajo za štirimi stenami in so v veliki meri neprijavljena, saj se dogajajo pod okriljem verskih prepričanj oziroma znotraj posameznih družbenih skupin. V teh primerih se nasilje izvaja s strani članov nadrejenega razreda nad člani podrejenega razreda.

4.1 Podpornice pornografije

Glede na to, da se liberalni feminizem pri pornografiji osredotoča na izkazovanje enakosti med spoloma, na to področje posledic pornografije nima prav veliko pripomniti. Zagovarjajo spolno izražanje, saj vidijo pornografijo kot pomemben kulturni aspekt, ki bi ga ženske morale sprejeti in ga znati uživati. Liberalne feministke, ki zagovarjajo pornografijo, ne izpostavljajo problema nasilja nad ženskami, saj so mnenja, da se »spolno nasilje in nasilje v spolnosti naturalizirata skozi načelo zasebnosti in/ali se umeščata v sfero fantazije; fantazijo naj bi razumeli v ločenosti odnosov in vedenja v interpersonalnih realitetah, spolnost pa izven družbenega konteksta«. (Šribar 2006, 44) Pornografije torej ne označujejo kot problem zatiranja žensk, saj ima pozitivno povezanost z enakostjo med spoloma. »Argumenti nasprotnic pornografije so dejansko škodljivi za žensko enakost v dveh pogledih: ženske postavljajo na mesto žrtve in s tem zavirajo razvoj na poti do njihove enakopravnosti«. (Long 2012, 70) Na ta način družbi predstavljajo seksizem in se zavzemajo za cenzuro pornografskih materialov, kar po mnenju podpornic pornografije ogroža svoboščine žensk in ostalih zatiranih skupin. Zagovornice pornografije pravijo, da je bilo posilstvo in moško nasilje nad ženskami prisotno skozi večino človeške zgodovine in je zato razumevanje pornografije kot nasilja nad ženskami »žalitev za številne ženske, ki so izkusile dejansko, brutalno tri-dimenzionalno nasilje v svojih realnih življenjih«. (Strossen v Long 2012, 70)

4.2 Nasprotnice pornografije

Nasprotnice pornografije nasilje in ravnanje moških do žensk odločno zavračajo. Na pornografijo gledajo skozi patriarhijo, kjer je kot dodatek še eksplicitno prikazano zatiranje in izkoriščanje ženskih akterk. Nasilje v pornografiji se po ugotovitvah socioloških in socialnopsiholoških raziskav ter kliničnih pričevanj »pogosto izkaže za konstruktivni dejavnik razmerja neenakosti med spoloma«. (Šribar 2006, 44) V patriarhičnih odnosih vlada moška nadrejenost in ženska podrejenost, iz tega pa se razvija neskončna neenakost med spoloma v praktično vseh aspektih življenja. Odpor do pornografije, ki je prisoten pri nekaterih ženskah, je izvor zavedanja, da so bila ženska telesa uporabljena »kot predmeti, ki jih je mogoče

uporabiti, zlorabiti, zlomiti in zavreči«. (Šribar 2006, 71) V tem primeru je pornografija prikazana v nasprotni luči ciljne publike, in sicer kot bit protiženske propagande.

Ključni feministični argument nasprotnic pornografije je ta, da »predstavlja erotizacijo žensk; seksualizira in naturalizira moško dominacijo in žensko podrejenost«. (Long 2012, 71) Do nasilnega vidika v pornografiji so nasprotnice zelo kritične, saj verjamejo, da s podpiranjem pornografije ljudje ohranjajo kulturo posiljevanja ter podpirajo nasilje nad ženskami. Za Dworkinovo (Long 2012, 72) pornografija vsebuje spolno podrejanje žensk, ki je sestavljeno iz štirih komponent: hierarhije, objektivacije, podreditve in nasilja. Vse te komponente se udejanjijo in so dosežene preko spolnega odnosa.

Hernandez (2011, 119) opisuje raziskavo, ki je bila izvedena leta 2010 in kaže na znatno povezavo med uporabo pornografije in nagnjenostjo do nasilja nad ženskami. Raziskava je pokazala tudi večjo verjetnost vpliva nasilne pornografije na nasilje nad ženskami v primerjavi z nenasilno pornografijo. Druga raziskava, ki sta jo leta 2005 izvedla Emmers-Sommer in Burns (v Hernandez 2011, 119), pa je med seboj primerjala mehko, trdo in prisilno pornografijo. Avtorja sta prišla do ugotovitve, da obstaja močan odnos med uporabo prisilne pornografije in fantazije o posilstvu, kjer ženska prostovoljno pristane na to. Sklepala sta, da nasilje in prisila znotraj pornografije lahko uporabnike vodita do jasnejšega pogleda na nasilje nad ženskami in sprejemljivejše ter realnejše fantazije o posilstvu.

Hernandez (2011, 119) omenja še raziskavo avtorja Golda iz leta 2000, ki je opazoval vplive seksualno eksplicitnih in ponižujočih filmov na gledalce. Gold je ugotovil, da so imeli moški, ki so gledali ponižujoče filme, pozitiven odnos do posilstev. Njegove ugotovitve so ga pripeljale do zaključka, da imajo vedenja, ki ne obsojajo posilstva, manj povezave s spolnim poželenjem in več s poniževanjem žensk z namenom zadovoljitve moških.

Že behavioristi so nas učili, da se z opazovanjem okolja učimo tako, da opazovano vedenje tudi povzamemo. Če oseba vidi agresivno vedenje, se bo tudi sama vedla agresivno. V pornografiji je agresivno vedenje pogostokrat nagrajeno s podrejenostjo ženske z namenom spolne zadovoljitve, zato pornografija brez nasilnih in agresivnih vložkov ne spodbuja uporabnikov k nasilno usmerjenemu vedenju. Gray (v Hernandez 2011, 120) se z zgoraj napisanim ne strinja, saj so rezultati njegove raziskave iz leta 1982 pokazali raven agresije samo pri moških, ki so osebno agresivno naravnani. Pri neagresivnih moških rezultati niso pokazali nagnjenosti k agresivnemu vedenju, tudi če so bili izpostavljeni trdi pornografiji, zato je avtor mnenja, da je agresija večji družbeni problem kot pornografija.

»Če smo mnenja, da sta spol in spolnost družbeno konstruirana preko družbenih institucij in praks ter preko različnih otroških igrac, literature, izobrazbe, pravnih in medicinskih sistemov in podobnih elementov, je lahko razumljivo tudi to, da ima pornografija kot diskurz in praksa podobno vlogo pri družbeni konstrukciji spolne in seksualne identitete«. (Long 2012, 75) Če za primer vzamemo hegemonsko pornografijo, nas le-ta nauči dominantnih vzorcev moške agresije in nasilja nad ženskami, njen kulturni namen pa moške uči odziva na takšne prikaze s spolnim vzburjenjem. Lahko bi rekli, da pornografija oblikuje normativne ideale moške dominance in ženske podrejenosti. Če pornografija v kulturi prevladuje, je to sfera, iz katere kultura črpa vire za oblikovanje spolne in seksualne imaginacije.

5 PORNIFIKACIJA SKOZI RAZVOJNE STOPNJE

Seksualizacija poteka že od samega otroštva naprej. Družba izvaja skriti pritisk na otroke in mladino ter jih usmerja proti čim hitrejšemu odraščanju. Psihološko in fiziološko se mladi prej razvijejo zaradi posledic pritiska kulturnih vrednot, prepričanj, norm in prakse, saj so punce naučene biti seksualni objekt za zadovoljitev moških, fantje pa jih gledajo kot sredstvo za zadovoljevanje spolnih želja, istočasno pa spolnost povezujejo tudi z nasiljem. (Olfman 2009, 2) Olfmanova pravi, da se psihoseksualni razvoj začne takoj, ko novorojenec doživi čutno zadovoljstvo in občutek lagodnosti v naročju staršev.

Kasneje, v obdobju odraščanja, so otroci izpostavljeni raznim namernim in nenamernim učinkom družbe ter medijev, ki imajo posledično tudi vpliv na posameznika – tako na kognitivnem kot tudi na čustvenem in vedenjskem področju. Stališča, ki se v tem času oblikujejo, so relevantna za reševanje situacij v prihodnosti in spoprijemanje s problemi. Na žalost je pornografija za njih vse preveč lahko dostopna s pomočjo interneta, saj se v povprečju z njo seznanjajo že pri dvanajstem letu. (Convenant Eyes 2015) Zaskrbljujoč podatek pa je, da so se nekateri otroci zaradi premalo starševskega nadzora s pornografijo seznanili že pred dvanajstim letom. Njihova neizkušnost in ranljivost jim ne omogoča razlikovanja med prikazanim pornografskim materialom in dejanskim ljubezenskim spolnim odnosom.

Če je uporaba pornografije pogosta ali prevladujoča, (Long 2012, 59) se ji reče celo hegemonška pornografija in postanejo tudi njene prezentacije zelo verjetno prevladujoče. Pornografski prikazi postanejo v družbi idealistični kriteriji, ki posledično vplivajo tudi na intimna razmerja posameznikov. Ni nujno, da pornografske prezentacije prikazujejo realnost, saj moška domišljija simulira žensko kot objekt v različnih situacijah in pri tem nima meja.

Ženske s tem postanejo manjvreden spol, ki v političnem, socialnem in ideološkem svetu nima pravice do govora, mišljenja in enakosti. Moški si lastijo predvsem moč in užitek, ki temeljita na tradiciji, medtem ko so ženske bolj uporniškega in emancipatoričnega duha. Oropane so pravice do zavrnitve spolnega odnosa, njihove besede »ne« pa se ne jemlje resno. Potisnjene so v brezmočen položaj, obsojene na tišino pod kontrolo moškega spola. Šribar (2006, 51) pa omenja raziskavo, ki je bila izvedena med poročenimi pari in je pokazala, da uporaba pornografije v zdravih medosebnih odnosih nima takega vpliva na spremembo obstoječe spolne prakse pri paru. Se pa avtorica strinja z Longovo, da je vpliv pornografije drugačen pri adolescentih in mladostnikih, saj je z edukacijskega vidika disfunkcionalna, ker je »izvor netočnih in zavajajočih informacij o ženski in moški seksualnosti«. (Šribar 2006, 52) Iz tega lahko zaključimo, da se moč vpliva pornografije zmanjšuje s starostjo in izkušnostjo posameznika, na to pa vpliva tudi zdrav medsebojni odnos med partnerjema.

6 PSIHOLOŠKI POMEN PORNOGRAFIJE NA POSAMEZNIKA

Obleka človeka ščiti pred vremenskimi vplivi, istočasno pa nas ščiti pred ranljivostjo, ki jo čutimo ob goloti. Pri spolnem odnosu smo lahko zaradi tega negotovi, vsekakor pa želimo našemu partnerju čim bolj ugoditi, pri tem pa ne škodovati svoji samozavesti. Če je edini način, ki ga oseba pozna, spolni odnos iz pornofilmov, bo ideje za zadovoljitev in izvedbo akta črpala ravno iz tega vira, kar se velikokrat izkaže za napačno dožemanje, saj ne prinaša vedno zelenih odgovorov. In kaj se lahko iz večine pornografskih prizorov naučimo?

Na začetku se srečata moški in ženska, ki se sploh ne poznata, spregovorita nekaj besed in zelo hitro postaneta intimna. Skozi celoten prizor imata akterja zelo malo fizičnega stika, če odmislimo genitalni stik. Moški žensko velikokrat davi, jo močno drži za lase, jo verbalno zmerja, ima velik penis in zelo dolgo erekcijo, na koncu pa ejakulira na obraz ženske. Ženska, po drugi strani, prepusti moškemu vajeti, vlažna in pripravljena na spolni odnos je že pri prvem njegovem dotiku, dovoli, da jo moški med penetracijo davi toliko, da ji solze tečejo po licu, medtem ko on s premikanjem njene glave omogoča dostopanje penisa do globljih levelov in na koncu doživi orgazem – če ga ne, ga pa zaigra. Kaj se zgodi po samem aktu, pa nikoli ne izvemo, saj se snemalne naprave vedno ugasnejo po njegovi ejakulaciji.

To so tipični elementi heteroseksualnih pornografskih filmov, ki lahko vplivajo na percepcijo gledalca, še posebej, če je to zanj učni material. Teorija družbenega učenja pravi, da se posamezniki o spolnem vedenju učijo iz materiala, ki so mu izpostavljeni in ima vpliv na spolne dražljaje. »Če je posameznik izpostavljen pornografiji in ga le-ta pripelje do spolnega

vzburjenja, je potem to spolno vedenje tisto, ki ga bo posameznik smatral za zaželenega in si ga bo želel videti tudi pri svojem spolnem partnerju«. (Hernandez 2011, 120)

Pornografija pri posamezniku lahko povzroči tudi manjvrednosti kompleks pri obeh spolih. Moški akterji, ki so prikazani v pornografiji, imajo večinoma športno postavo, velik spolni organ, imajo dolgo erekcijo in vedno doživijo orgazem. Ženske akterke imajo vse brezhibne postave, so brez celulita, lepši videz poudarijo tudi z depilacijo in močnimi ličili, z zapeljivim spodnjim perilom in visokimi petami pa gledalcu dajejo občutek popolnosti in vznemirljivosti. Če takšnih fizičnih pogojev sami ne izpolnjujemo, dobimo občutek manjvrednosti, kar lahko vpliva na našo samozavest in samopodobo. To ima največji efekt na mladino, ki še nima izoblikovane identitete, vodi pa v odtujevanje od družbe, zapiranje, slabšanje samozavesti, velikokrat pa tudi do motenj hranjenja, redkeje do škodovanja sebi in do samomora.

Potrebno se je zavedati, da v pornografiji nastopajo realni ljudje, katerih fizične pomanjkljivosti so lahko prikrite z namenom, da uporabniku prebudijo večjo domišljijo. »Feministke, ki zavračajo pornografijo, izpostavljajo, da pornografija ni zgolj »fantazija«; je izdelek, proizveden s pomočjo posebnih materialnih praks, in je zato vključen v resničnost globaliziranega trga«. (Long 2012, 96)

Pornografija je vključena v družbeno realnost do tolikšne mere, da je postala že njen sestavni del. Organizirani so razni dogodki na to temo, pornografski izdelki pa so povsod lahko dostopni. Pornografija je proizvedena znotraj določenih situacij in ekonomskih odnosov, potem je razširjena, prodana, razposlana in uporabljena, kar predstavlja sklenjen krog, ki zajema celotno družbo. Long (2012, 97) razlaga, da jo najdemo povsod in je praktično postala del naše kulture. Stopila je v naš vokabularni prostor, pridih pornografije danes opazimo vse več tudi v reklamnih oglasih, v svetu mode in glasbenih videospotih, najdemo pa jo tudi v intimnih prostorih spolnega življenja posameznikov. Pornografija torej na noben način ni znotraj vidika fantazije, leži pred očmi celotne družbe in je še kako vpeta v realnost.

6.1 Raziskave

Raziskave na tem področju kažejo na ločenost polov, saj zaznamo podpornike in nasprotnike pornografskih materialov, elementov in pornografskega vpliva na družbo. Kar nekaj raziskav je bilo izvedenih na temo pornografije in pornifikacije, ki so spodaj tudi podrobneje opisane.

6.1.1 Podporniki pornografskih materialov

Hare in drugi (2014, 148–157) so s pomočjo intervjujev raziskovali vpliv spolno eksplicitnih internetnih filmov na kanadske mladostnike. Sodelujoči so dejali, da so tovrstni filmi znatno zvišali njihovo spolno znanje, saj so zelo nazorni prikazi in eksplicitna narava dogajanja v filmu poučili gledalce o različnih možnih načinih spolne aktivnosti. Bolje so razumeli spekter spolnosti, saj so jim tovrstni filmi predstavljali edini način priprave na realno dogajanje, ki jih je še čakalo. Za nekatere so bili ogledi filmov predpriprava za masturbacijo, drugi pa so si jih ogledovali zgolj zaradi iskanja informacij o tem, kako zadovoljiti žensko. Številni sodelujoči so priznali, da je pornografija imela močan vpliv na področje sprejemanja samega sebe in na področje samozavesti, s pomočjo pornografije so lažje sprejemali svoj intimni spolni jaz. Ugotovitve, da imajo tudi drugi podobne želje kot sami, so jim dale občutek normalnosti. Posledično so se respondenti počutili bolj samozavestne, svojemu partnerju pa so lažje izražali lastne spolne želje. Ženske so še posebej izpostavile občutek krivde, ki je ob ogledih izginil, saj so opazile, da je popolnoma normalno, če je ženska spolno aktivna. Pornografski filmi so pomagali sodelujočim tudi pri sprejemanju spolne raznolikosti, vključno z dejanji, željami in identitetami.

Hernandez (2011, 118) piše o družbenih vplivih pornografije na njene uporabnike, kjer omenja raziskavo Padgetta iz leta 1989, ki ni našel dokazov, da bi imeli uporabniki pornografije bolj negativen odnos do žensk kot neuporabniki. Raziskava nakazuje, da pornografija nima negativnega vpliva na žensko percepcijo v družbi. Hernandez kritizira omenjeno raziskavo in jo označuje kot nezanesljivo, saj respondenti (filmski podporniki in študentke) ne prihajajo iz enakega okolja. Pomembni so tudi elementi, kot so starost, izobrazba in dotedanja izpostavljenost pornografiji, kar pa je lahko vplivalo na rezultate Padgettove raziskave.

6.1.2 Nasprotniki pornografskih materialov

Malamuth, Halt in Koss (2012, 427–439) so leta 2011 izvedli raziskavo na temo pornografije, individualnih razlik in nasilja nad ženskami. Vprašalnike so razdelili med skoraj tri tisoč ameriških moških, povprečno starih 21 let. Ugotovili so znatno povezavo med uporabo pornografije in nasilno naravnanim vedenjem, saj so pogosti uporabniki pornografije imeli večja nagnjenja do nasilnega vedenja, medosebnega nasilja in fantazije o posilstvu. Respondenti, ki pornografije niso uporabljali oziroma samo občasno, nasilnega vedenja niso tolerirali.

Šribar je z iskanjem empiričnih dokazovanj ugotovila, da »prezentacije nasilja v pornografiji vodijo k povečanemu fantaziranju o posilstvu in da fantazija, ki jo spodbudi nasilna pornografija, ni kontaminirana z nasiljem«. (Šribar 2006, 47) Ni torej nujno, da nasilna pornografija vpliva na ravnanje posameznikov, vpliva pa vsekakor na njihove fantazije in proces mišljenja. Tu se pojavi vprašanje, kako subjekt ravna, če ga premamijo fantazije. Če ostane to zgolj na fantazijski ravni introvertnega procesa, ne bo posledic znotraj socialnih vezi med partnerji; če pa fantazije postanejo želje po preizkušanju, pa se iz individualnega procesa spreobrne v medosebni proces, pri katerem morata sodelovati in soglašati oba.

6.2 Pomen orgazma

Orgazem je cilj vsake spolne aktivnosti in vir intenzivnega užitka ter izpolnitve, lahko pa, posebno ženskam, predstavlja tudi frustracijo in vir stresa. Glavna razlika med spoloma je ravno v frekvenci doživljanja orgazma, saj »moški običajno doživljajo orgazem pogosteje kot ženske med partnerskim spolnim aktom« (Salisbury and Fisher 2014, 616), »večini žensk pa predstavlja težavo doživljanje orgazma zgolj preko vaginalnega spolnega odnosa«. (Eschler v Opperman in drugi 2014, 504) Včasih so v manj liberalnih državah bili moški veliko bolj zainteresirani za spolni odnos kot ženske, ki so bile naučene moške potešiti, saj je to dolžnost dobre žene in zglede vernice. Spolni odnosi so bili namenjeni reprodukciji in občasnemu »sproščanju« moških, saj so oni edini imeli nekaj od tega. Moški so hitro doživeli orgazem in po njem takoj zaspali, »za ženske pa je bilo področje orgazma neznanka«. (Richters 2006, 108) Spolna politika orgazma igra pomembno vlogo, saj je za mlade moške bolj verjetno, da eksperimentirajo z masturbacijo kot mlade ženske, kar jim omogoča večje poznavanje stimulacij, ki pripeljejo do orgazma, kot posledica pa so bolj prepričani, da je odprto iskanje orgazmičnega zadovoljstva sprejemljivo. Čez stoletja, ko so bile ženske dolžne moškim služiti oziroma jim nuditi storitve, se je vaginalnega spolnega odnosa poprijel pridevnik naraven ali politično nevtralen, zato je doživljanje orgazma na tak način bilo popolnoma normalno in zaželeno. Moškim doseganje orgazma z vaginalnim spolnim odnosom ni predstavljalo večjih težav, tu so bile prikrajšane predvsem ženske. Ker je danes le redko primarni namen spolnega odnosa reprodukcija, je tudi dogajanje v spalnici bolj pestro in sproščeno, narava doseganja orgazma pa je bolj odprta, saj postaja oralni spolni odnos vedno bolj sprejemljiv in razširjen, kar pa pozitivno vpliva tudi na doseganje orgazma pri ženskah.

Danes je moškim partnerjem bolj mar do ženskega uživanja med spolnim odnosom, orgazem pa je postal cilj, po katerem hrepenita oba. Če posameznik orgazma ne more doživeti, ga

lahko zaigra, saj na tak način ne prizadene čustev partnerja. »V heteroseksualnih odnosih so v večini primerov moški tisti, ki čutijo dolžnost po doživljanju orgazma partnerice, in ženske tiste, ki vrhunca ne doživijo«. (Richters 2006, 109) To lahko povzroča razočaranje, stres in frustracije pri obeh spolih. Problem nedoseganja orgazma doleti predvsem ženske, moški pa le redkokdaj trpijo za omenjenim spolnim problemom. To, da imajo redne in hitrejše orgazme kot ženske, ni nujno prednost, saj morajo med spolnim odnosom večkrat zaustaviti proces ejakulacije in s tem odlašati s trenutkom užitka ob vrhuncu.

»Če posameznik zaigra doživljanje orgazma, to predstavlja diskrepanco med tem, kar se dejansko dogaja, in tem, kar posameznik misli, da bi se moralo dogajati«. (Muehlenhard in Shippee 2010, 552) Opperman in drugi (2014, 510) so izvedli raziskavo, v kateri jo sodelovalo 119 mladih, starih med 18 in 26 let, rezultati pa so pokazali, da jih je več kot polovica že hlinila orgazem, saj je pritrnilno odgovorilo kar 54% respondentov, med katerimi je bila večina žensk. Muehlenhard in Shippee (2012, 556) sta izvedli raziskavo, v kateri je sodelovalo 180 študentov in 101 študentka psihologije na Univerzi v Kansasu, njihovi rezultati pa so pokazali malce drugačne rezultate, saj je 50% žensk in kar 25% moških priznalo, da so že hlinili orgazem (višji delež hlinjenja je bil pri bolj izkušenih posameznikih). Ker je igranje doživljanja orgazma, ki je vidno že po sami obrazni mimiki in telesni govorici, prisotno tudi pri ženskih akterkah v pornografskih filmih, me je zanimalo, zakaj je potreba po neiskrenosti tako nujna.

Glavni razlog hlinjenja orgazma po mnenju različnih avtorjev (Richters 2006; Opperman in drugi 2014; Muehlenhard in Shippee 2010) predstavlja izogibanje prizadetosti partnerjevih čustev in graditev partnerjevega ega. Ženske so izpostavile še občutek pomanjkljivosti in prikrajšanosti ob nedoseganju orgazma, moški pa so kot razlog navedli še slabše vzburjenje oziroma predolgo pot do orgazma ter željo po prenehanju spolnega odnosa. Slednji razlog se je v raziskavi Muehlenhard in Shippee (2010, 561) pojavil pri obeh spolih, a je pri posamičnem spolu izid drugačen. Pri moških je pomenil konec spolnega odnosa, ženske pa so hlinile orgazem, da je lahko tudi njihov partner doživel orgazem; šele partnerjev vrhunec je pomenil konec spolnega odnosa. Avtorici sta z raziskavo ugotovili tudi to, da obstaja zaporedje dogodkov v spolnem odnosu; raznim spolnim aktivnostim sledi najprej ženski orgazem in šele nato moški, ki označuje konec spolne aktivnosti.

Orgazem mnogim (Opperman in drugi 2014, 509) predstavlja primarni cilj, h kateremu stremijo, ko so vpleteni v spolne aktivnosti, zato ga tretirajo kot dosežek, na drugi strani pa se jim zdi aktivnost nesmiselna, če vsaj eden izmed partnerjev ne doseže vrhunca. Orgazem, ki signalizira konec spolnega odnosa, ni spolno nevtralen fenomen, saj namreč moške ponovno

postavlja v dominantnejši položaj. Kot pri pornografskih filmih, ki so zaključeni z moškim orgazmom, je v intimni sferi (heteroseksualnih) posameznikov enako, saj tudi tu moški orgazem nakazuje na zaključek odnosa – ne glede na to, če ga je ženska dosegla ali ne. To je lahko za veliko žensk moteče, saj ne dosežejo točke zadovoljitve, v odnosu pa izpadejo kot nepomembne participantke.

Ob spremljanju pornografskih filmov sem ugotovila, da ima orgazem v pornografiji velik pomen, saj se vsak heteroseksualni odnos zaključi z moškim orgazmom. Ta je običajno precej nazoren, saj v večini primerov moški ejakulira po ženskem obrazu. Žensko doživljanje orgazma pa je prikazano zelo dramatično, za moje pojme predimenzionirano, saj je ob vsej intenzivnosti doživljanja in zvočnih efektih očitno, da je zaigrano. Zaigranost orgazma je možno razbrati iz preglasnih vzdihljajev ter obrazne mimike in govornice telesa, kar moje domneve samo še potrjuje.

Skozi celo diplomsko nalogo ugotavljam, da je podrejenost žensk prisotna v različnih sferah pornografije, tudi pri orgazmu ni nič drugače, še posebej, če se osredotočim na pornografski film, kjer je to najbolj nazorno prikazano. Za uspešen pornografski film je potreben moški orgazem, zato vsi, ki sodelujejo pred kamerami in za kamerami, težijo k izpolnitvi tega cilja. Po drugi strani pa ženska svoj orgazem lahko zaigra, kar ne vpliva na uspešnost samega filma.

7 ZAKLJUČEK

Pornografija je oblika žanra, ki nam je ponujena s strani različnih medijev in je danes dostopna kjerkoli, kadarkoli in za kogarkoli. Pornografske prezentacije, ki so prikazane preko zaslonov, slik in besed in niso predstavljene v tridimenzionalnem okolju, dajo pogostokrat občutek neresničnosti in posledično tudi prepričanje, da iluzija ne more škodovati. Temu na žalost ni tako.

Raziskave na tem področju so pokazale, da ima uporaba pornografije vsekakor določen vpliv na posameznika – ta je lahko pozitiven ali negativen. Moč pornografije vpliva na intimo, pogled, na razmerja in podobne osebnostne elemente uporabnikov in za seboj pušča posledice v čustvenih, kognitivnih in vedenjskih oblikah. Nekateri (McElroy 2001 in 2008; Schussler 2010) pornografijo podpirajo, ker s pridobljenimi informacijami izboljšajo tehnike odnosov in uporabijo nove trike za zadovoljevanje partnerja, popelje jih v svet fantazije, kjer se subjekti povežejo z notranjim jazom. Raznolikost žanrov jim vliva občutek pripadnosti, saj lahko vsak posameznik najde znotraj pornografskih prikazov sebe in svoje fantazije, ki jih želi uresničiti.

Nasprotniki pornografije (Dworkin, MacKinnon in Strossen v Long 2012; Šribar 2006; Hernandez 2011) pa se po drugi strani osredotočajo na negativne posledice, ki jih pornografija pušča za seboj. Te opazimo predvsem v obliki objektivizacije žensk, v obliki nasilja in nasilnega vedenja ter občutka moške nadrejenosti in ženske manjvrednosti. Pornografija ima večji vpliv pri moških, ki jim pornografske prezentacije moške dominacije vlivajo občutek moči in kontrole, ter pri mladih subjektih, ki jim pomanjkanje izkušenj še ne dovoli izoblikovati trdne identitete. Njihova prepričanja in stališča se še izoblikujejo, zato je uporaba informacij iz okolja lahko še kako pomembna. Če so mladostniki izpostavljeni dražljajem, ki povzročajo viden pozitiven učinek, jih bodo sprejeli za svoje in se takih vzorcev tudi naprej držali. Tako se naučijo, da je to edina prava pot do zelenega uspeha (na primer orgazem pri spolnem odnosu), ne mislijo pa na psihološke posledice, ki jih tako vedenje lahko povzroči. Če ima pornografija vpliv na posameznike, ima vpliv tudi na celotno družbeno kulturo in njeno politiko. Med prvimi krivci politične in kulturne pornifikacije (Long 2012) je zagotovo tehnološki napredek, ki ji je omogočil globalen dostop in razširjeno produkcijo. Pornificirane podobe so prisotne v oglaševanju, modi, športu in športni aktivnosti, na televiziji in tudi na verbalnem področju, kot so na primer šale in vici. Tudi dejanska prisotnost pornografije in spolne industrije v javnem življenju, kot so na primer striptiz klubi, prispeva k razširjenosti pornifikacije, ne nazadnje pa ima velik vpliv tudi ekonomski profit pornografske industrije.

Na raziskovalno vprašanje »*Ali je v pornografiji prisotna objektivizacija ženske in če je, katere so njene ključne značilnosti?*« lahko odgovorim, da je vsekakor prisotna in je ključnega pomena. Ženske so predstavljene kot spolni objekt, kot predmet in simbol poželenja moških, njihovega zadovoljstva ter pogleda. Objektivizacija je pogost primer v širokem spektru kulturnih in medijskih proizvodov, saj je prisotna tako v literaturi kot tudi v modi in oglaševanju. Glavna značilnost objektivizacije je moč moškega subjekta, ki se poleg »objekta« počuti dominantnega, močnega, kratka nadvladujočega. Temeljni razlog ženske prisotnosti je, da izzove spolni odziv moškega in ga na koncu tudi zadovolji. Ženske so zato pod stalnim tveganjem ponotranjenosti statusa objekta. Subjektivizacija moških postavlja ženski spol v manjvreden položaj, politični, kulturni in družbeni kontekst pa s svojim izražanjem to mnenje samo potrjuje.

Drugo raziskovalno vprašanje »*Ali imajo pornografski prizori vpliv na izvajanje nasilja nad ženskami?*« je kompleksnejše, saj so raziskave pokazale nasprotujoče rezultate. Na eni strani so negativni učinki, ki posledice pustijo v mišljenju in vedenju moških, na drugi pa pornografija nima večjega učinka na dojemanje uporabnikov, saj vpliva zgolj na domišljijo in

fantazijo, ki pa je uporabniki ne udejanjijo. Glede na omenjene raziskave sem prišla do zaključka, da bodo vedno prisotni pozitivni in negativni učinki, ki pa so v veliki meri odvisni od zrelosti in psihične stabilnosti posameznega uporabnika.

Pornografska industrija daje velik poudarek na vizualne elemente, ki pritegnejo pogled uporabnikov, zato ima tudi doživljanje orgazma umetniški pridih v vizualnih in slušnih elementih. Ženske se z vzdihovanjem, obrazno mimiko in telesno govorico močno trudijo prikazati čim bolj realen vrhunec spolne aktivnosti, moški pa z ejakulacijo po ženskem telesu in njenem obrazu poskrbi za pompozni zaključek filma. To je odgovor na moje zadnje raziskovalno vprašanje »*Ali je doživljanje orgazma pomembno za pornografsko industrijo?*«. Doživljanje orgazma je v pornofilmih zelo pomemben element, pa naj gre za realen ali zaigran orgazem. Pri ženskah je orgazem lažje zaigran, moškemu pa lahko pristopi na pomoč drug moški in s svojim kadrom dopolni celoto filma. Ozadje snemanja tu ni pomembno, pomembno je le tisto, kar je prikazano uporabnikom – orgazem je dosežen.

Da bi se negativnim vplivom pornografije izognili, je potrebno izobraževanje družbe in nudenje primernih informacij v tej smeri. Pornografija in spolnost sta v naši družbi še vedno tabu temi, zato je prvi stik z njima lahko neprijetna izkušnja. Če subjekt ni seznanjen z možnimi posledicami in z načinom spoprijemanja v tovrstnih okoliščinah, bo odgovore iskal v že videnem in slišnem. Otroke bi zato morali izobraževati tudi s primernimi informacijami o spolnem življenju, za katere bi v prvi vrsti morali poskrbeti ozaveščeni starši. Družba bi morala starše spodbujati k pogostejši in kvalitetnejši komunikaciji z otroki, starši pa bi morali otrokom s primernimi informacijami glede na njihovo starost vlivati občutek varnosti in odprtosti za vprašanja, ki se jim bodo porajala. Naučiti bi jih morali, da resnična spolnost ni nujno takšna, kot je prikazana v pornografiji, in da je pomembna enakopravnost med spoloma. Nasilje in agresivno vedenje v medčloveških odnosih ne prinese nič dobrega, zato nikakor ne spada tudi med partnerske odnose. Prej ali slej se bodo srečali s pornografskimi elementi, zato ne vidim razloga, zakaj mora biti to izključeno v izobraževalnih ustanovah. Če bi spolno vzgojo uvedli kot šolski predmet in ne le kot enournno predavanje pri biologiji, bi se otroci lažje spopadali z vprašanji o spolnosti in si ustvarili primernejša in realnejša prepričanja ter stališča o spolnih vlogah kot s pomočjo pornografije. Institucija znanja bi jim nudila strokovno znanje tudi iz področja spolne varnosti in spolno prenosljivih bolezni, kar bi po mojem mnenju vplivalo tudi na zmanjšanje deleža okuženih ter reduciranje mladostniške nosečnosti. Sprememba bi morala priti tudi v pornografsko industrijo, kjer regulirajo načine prikazovanja določenega vedenja. Z modifikacijo pornografije bi tako najlažje vplivali na

konstruiranje stališč in prepričanj družbe. Do tedaj pa bodo še vedno prisotna ločena mnenja; eni bodo na strani pornografije, drugi pa ji bodo nasprotovali. Leta, izkušnje in socialno okolje pa bodo s svojo močjo spreminjali mnenja posameznikov.

Kratek povzetek s preprostimi besedami je: pornografska industrija ustvarja iluzijo, ki se je mnogi uporabniki ne zavedajo. Prikaz v pornografskem filmu je sestavljen iz posameznih kadrov, ki so zmontirani, zrežirani in na koncu ponudijo idealno celoto, ki je kot posamezniki ne moremo dosegati. V kolikor uporabniki pornografijo namenijo stimulaciji za spolno vznburjenje, je to pozitivno za zdrav spolni odnos; če pa jo idealizirajo in posnemajo kot vedenjski vzorec, pa lahko v posamezniku sproži občutek manjvrednosti. Pornografija bo vedno prisotna, uporabniki pa jo moramo konzumirati s pravo mero kritičnosti.

8 LITERATURA

1. Attwood, Feona. 2009. *Mainstreaming Sex: The Sexualization of Western Culture*. London: I.B.Tauris & Co. EBSCOhost.
2. Airdreecho. 2013. World's 10 most sensual statues. Dostopno prek: <http://www.airdreecho.com/2013/08/15/worlds-10-most-sensual-statues> (23. maj 2015).
3. Business insider. 2013. 15 Recent Ads That Glorify Sexual Violence Against Women. Dostopno pek: <http://www.businessinsider.com/sex-violence-against-women-ads-2013-5?op=1> (20 julij 2015).
4. Carrillo-Gailey, Ayn. 2007. *Porn-ol-o-gy: N.--1. A Good Girl's Guide to Porn: 2. The Misadventures of the World's First Anthropornologist: 3. A Hilarious Exploration of Men, Relationships, and Sex*. Philadelphia: Running Press. EBSCOhost.
5. Covenant Eyes. 2015. *Pornography statistics: Annual statistics 2015*. Dostopno prek: <http://www.covenanteyes.com/pornstats/> (23. maj 2015).
6. Coopersmith, Jonathan. 2006. Does Your Mother Know What You Really Do? The Changing Nature and Image of Computer-Based Pornography. *History & Technology* 22 (1): 1–25. EBSCOhost.
7. Hare, Kathleen, Gahagan, Jacqueline, Jackson, Lois in Steenbeek, Audrey. 2014. Perspectives on »Pornography«: Exploring sexually explicit Internet movies' influences on Canadian young adults' holistic sexual health. *Canadian Journal Of Human Sexuality* 23 (3): 148–158. EBSCOhost.
8. Hernandez, Danielle. 2011. The Effects of Consuming Pornography: Men's Attitudes toward Violence against Women, Dominance over and Objectification of Women, and Sexual Expectations of Women. *Perspectives*. University of New Hampshire. 116–123. EBSCOhost.
9. Jenkins, John Philip. 2014. Pornography. *Encyclopedia Britannica*. Dostopno prek: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/470645/pornography> (5. maj 2015).

10. Long, Julia. 2012. The Resurgence of Anti-Pornography Feminism. *Anti-Porn*. London: Zed Books Ltd. EBSCOhost.
11. Malamuth, Neil, Hald, Gert in Koss, Mary. 2012. Pornography, Individual Differences in Risk and Men's Acceptance of Violence Against Women in a Representative Sample. *Sex Roles* 66 (7–8): 427–439. EBSCOhost.
12. McElroy, Wendy. 2001. *Individualism: A New View of Feminism*. Dostopno prek: <http://www.wendymcelroy.com/articles/ihsif.html> (20. julij 2015).
13. McElroy, Wendy. 2008. *A Feminist Overview of Pornography, Ending in a Defense Thereof*. Dostopno prek: <http://www.wendymcelroy.com/freeinqu.htm> (20. julij 2015).
14. Muehlenhard, Charlene L. in Shippee, Sheena K.. 2010. Men's and Women's Reports of Pretending Orgasm. *Journal Of Sex Research* 47 (6): 552–567. EBSCOhost.
15. Olfman, Sharana. 2009. *The Sexualization of Childhood*. London: Praeger.
16. Opperman, Emily, Braun, Virginia, Clarke, Victoria in Rogers, Cassandra. 2014. »It Feels So Good It Almost Hurts«: Young Adults' Experiences of Orgasm and Sexual Pleasure. *Journal Of Sex Research* 51 (5): 503–515. EBSCOhost.
17. Oxford Dictionaries. 2015. *Pornography*. Dostopno prek: <http://www.oxforddictionaries.com/> (18. julij 2015).
18. Pappas, Stephanie. 2010. The history of pornography no more prudish than the present. *Live Science*. Dostopno prek: <http://www.livescience.com/8748-history-pornography-prudish-present.html> (5. maj 2015).
19. Patterson, Zabet. 2004. Contemporary Pornographies: Going On-line: Consuming Pornography in the Digital Era. *Porn Studies*. 104–123. London: Duke University Press.
20. Richter, Juliet. 2006. Orgasm. *Handbook of the New Sexuality Studies*. Oxon: Routledge.
21. Salisbury, Claire M. A., in Fisher, William A.. 2014. »Did You Come?« A Qualitative Exploration of Gender Differences in Beliefs, Experiences, and Concerns Regarding Female Orgasm Occurrence During Heterosexual Sexual Interactions. *Journal Of Sex Research* 51 (6): 616–631. EBSCOhost.

22. Schussler, Aura. 2012. The relation between feminism and pornography. *Scientific Journal Of Humanistic Studies* 4 (6): 66–71. EBSCOhost.
23. Scottish Socialist Youth. 2011. Feminism, Pornography and the Fight Against Patriarchy. Dostopno prek: <http://ssy.org.uk/2011/04/feminism-pornography-and-the-fight-against-patriarchy/> (23. maj 2015)
24. Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2007. *Liberal Feminism*. Dostopno prek: <http://plato.stanford.edu/entries/feminism-liberal/> (20. julij 2015).
25. Šribar, Renata. 2006. *O pornografiji: porno konstrukcija in feministična rekonstrukcija seksualnosti*. Ljubljana: Sophia.
26. TEDxTalks. 2015a. Dines, Gail. *Growing Up in a Pornified Culture*. Dostopno prek: <http://tedxtalks.ted.com/video/Growing-Up-in-a-Pornified-Cultu;search%3Aporn> (5. maj 2015).
27. --- 2015b. Gallop, Cindy. *Make Love Not Porn*. Dostopno prek: <http://tedxtalks.ted.com/video/Make-Love-Not-Porn-Cindy-Gallop;search%3Aporn> (4. maj 2015).
28. --- 2015c. Lust, Erica. *It's Time for Porn to Change*. Dostopno prek: <http://tedxtalks.ted.com/video/It-s-Time-for-Porn-to-Change-%7C;search%3Aporn> (5. maj 2015).
29. Youtube. 2015a. *Sex Documentary-The history of ancient sex*. Dostopno prek: <https://www.youtube.com/watch?v=p7witRIHfqg> (12. junij 2015).
30. --- 2015b. *The history of Sex-All over World (Documentary HD)*. Dostopno prek: <https://www.youtube.com/watch?v=187akSlCwdU> (12. junij 2015).